

Vårdplatsbrist hotar säkerheten

Antligen har Socialstyrelsen börjat tala klarspråk när det gäller vårdplatsbristen! För två veckor sedan publicerade tillsynsmyndigheten en rapport som visar att bristen på vårdplatser utgör en risk för patientsäkerheten. För oss som arbetar i vården har detta varit uppenbart länge, men väldigt lite har hänt trots upprepade påpekanden.

Det finns mycket statistik som styrker det allvarliga problemet. Internationellt sett har bl a OECD visat att antalet vårdplatser i Sverige är lågt. Sverige har tillsammans med Finland lägst antal vårdplatser inom korttidsvård per 1 000 invånare. Både Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i olika rapporter bekräftat bilden. Trots det har antalet platser på sjukhus fortsatt att minska, samtidigt som antalet platser i särskilt boende också har gått ned!

Nedskärningarna av vårdplatser drabbar främst patienter och anhöriga, men också läkare och övriga medarbetare får sämre förutsättningar att kunna sköta sitt jobb. Läkarförbundet gjorde 2004 en undersökning där vi intervjuade läkare om hur de ser på platsbristen. När bristen på slutenvårdsplatser är stor anser läkarna att patientsäkerheten riskeras, att tillgängligheten blir sämre, att arbetsbelastningen ökar kraftigt, att ansvaret för patienterna känns tyngre att bära och att det ofta uppstår konflikter.

Antalet vårdplatser har minskat kraftigt inom alla medicinska verksamhetsområden, och inte minst inom psykiatri är problemet tydligt trots alla handlingsplaner. Detta är ett ständigt problem, och det är mer regel än undantag att vårdplatserna är fullbelagda så att man tvingas till olika nödlösningar.

Läkare löser situationen genom att överbelägga avdelningar, skriva ut patienter i förtid eller utlokalisera patienter till andra kliniker på sjukhuset. Om det vill sig riktigt illa kan en patient flyttas runt mellan olika kliniker flera gånger under en natt. När situationen är som värst får patienter transporterats långa sträckor till andra sjukhus.

Varför händer inget? På flera håll försämrats i stället situationen. På Sahlgrenska Universitetssjukhuset har antalet platser på medicinkliniken under året minskat trots att det under flera år varit vardagligt med överbeläggningar och s k utlokaliserade patienter.

Då inte vårdgivarna tar tag i problemet välkomnar vi nu att Socialstyrelsen äntligen uppmärksammar riskerna. Under sommaren gjorde tre av de regionala tillsynsenheterna besök vid sex olika sjukhus för att få en bild av hur många överbeläggningar som fanns

vid sjukhusens kliniker. Avsikten var att bedöma säkerheten för de patienter som på grund av överbeläggning vårdas vid annan klinik eller avdelning än den de var inskrivna vid.

Socialstyrelsen gjorde 2003 en verksamhetstillsyn vid 36 sjukhus och konstaterade då att det fanns överbeläggningar vid flertalet sjukhus och att hälften av sjukhusen hade utlokaliserade patienter. Det var redan då tydligt att personalen uppfattade denna typ av vård som riskfylld och att dessa patienter riskerade att få sämre omvårdnad, medicinsk diagnostik och behandling. Patienterna riskerade också att behöva längre vårdtid.

Vid tillsynen i år konstaterades att verksamheterna har vidtagit åtgärder för att skapa rutiner för överbeläggningar och utlokaliserade patienter, men att patientsäkerhetsriskerna kvarstår. Några av de potentiella riskerna är spridning av smitta (MRSA), förväxlingar av läkemedel, informationsmissar, fördröjda ordinationer och förlängda vårdtider. Inte minst finns en risk för ovärdigt omhändertagande och dålig kontinuitet i vården. Socialstyrelsens slutsats blev att antalet utlokaliserade patienter måste minimeras.

Vad händer nu? SKL arbetar med flera övergripande projekt om patientsäkerhet som är mycket bra. Men bristen på vårdplatser nämns inte. Vårdgivarna måste nu ta även detta på allvar och snarast åtgärda bristerna. Det är oacceptabelt att patienterna ska få sämre vård till följd av brist på vårdplatser.

PS. Vi vill gärna höra din åsikt, på <www.slf.se/ps>.

»Några av de potentiella riskerna är spridning av smitta (MRSA), förväxlingar av läkemedel, informationsmissar, fördröjda ordinationer och förlängda vårdtider.«

EVA NILSSON BÅGENHOLM
ordförande i
Läkarförbundet

Hot och våld mot akademiker ett dagligt problem

Saco presenterade i förra veckan en rapport om hot och våld som riktas mot akademiker i deras yrkesutövning. Nära 10 procent av de svarande uppger att de utsatts för hot om våld under den senaste tvåårsperioden.

Flera har drabbats vid mer än ett tillfälle. I genomsnitt riktas 92 hot per kalenderdag mot akademiker. Drygt 3 procent svarade att de utsatts för våld i tjänsten, och i genomsnitt sker ca 33 våldshandlingar per kalenderdag!

Det är stora skillnader mellan olika yrkesgrupper. Läkare är en av de allra mest utsatta grupperna – var fjärde läkare uppger att

de utsatts för hot under denna period. Läkare löper dessutom 25 gånger högre risk att utsättas för våld än ingenjörer.

Arbetsgivaren är ansvarig för säkerheten på arbetsplatsen, men en tredjedel av läkarna vet inte om deras arbetsgivare har vidtagit förebyggande åtgärder. En fjärdedel anger att arbetsgivaren inte har vidtagit åtgärder.

Resultaten manar till eftertanke, och rutiner måste säkerställas för att förbättra arbetsmiljön inom hälso- och sjukvården! Läs rapporten om hot och våld på <www.saco.se>!

Eva Nilsson Bågenholm

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm